

SocialdepartementetE-hälsomyndigheten
Box 913
391 29 Kalmar

Uppdrag att utveckla en nationell listningstjänst i primärvården

Regeringens beslut

Regeringen ger E-hälsomyndigheten i uppdrag att vidareutveckla sina tidigare analyser och förslag samt påbörja utvecklingen av en nationell listningstjänst i enlighet med uppdraget om att kartlägga, analysera och ge förslag på hur en nationell listningstjänst ska kunna inrättas i statlig regi (S2022/01375 [delvis]). I uppdraget ingår att:

- validera föreslagen lösning som myndigheten lämnade inom ramen för sitt förra uppdrag (S2022/01375 [delvis]) mot förändrade förutsättningar avseende nationell digital infrastruktur (NDI) och den nationella jämförelsetjänsten.
- ta fram en prototyp för en nationell listningstjänst avseende val av vårdcentral inkl. invånaringång och vårdgivaringång.
- göra kostnadsberäkningar och lämna förslag på finansieringslösning för utveckling, lanseringen och förvaltning av en sådan tjänst

I uppdraget ingår också att myndigheten ska lämna författningsförslag som krävs för att etablera en listningstjänst utifrån nuvarande och kommande lagförslag som rör den nationella digitala infrastrukturen samt nationellt vårdsöksystem.

E-hälsomyndigheten ska inom ramen för uppdraget samverka med Socialstyrelsen. Den nationella listningstjänsten ska utformas i dialog med patientorganisationer, professionsföreningar, regioner och privata vårdgivare.

E-hälsomyndigheten ska senast den 12 juni 2026 lämna en muntlig delredovisning och senast den 18 december 2026 lämna en skriftlig slutredovisning till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får E-hälsomyndigheten under 2026 använda högst 6 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten ap.52 God hälso- och sjukvård.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2027 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Bakgrund

Det systemskifte som pågår inom hälso- och sjukvården innebär att primärvården successivt ska stärkas och utvecklas så att den utgör navet i hälso- och sjukvårdssystemet. En mer tillgänglig, kontinuerlig och samordnad primärvård bedöms vara en central förutsättning för att möta befolkningens behov, förbättra kvaliteten i vården och bidra till ett mer effektivt resursutnyttjande i hela hälso- och sjukvården.

Av 7 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) framgår att regionen ska organisera primärvården så att alla som omfattas av regionens ansvar för hälso- och sjukvård kan välja utförare av hälso- och sjukvårdstjänster samt välja och få tillgång till en fast läkarkontakt. Regionerna har därmed ett ansvar att utforma primärvårdens organisation och arbetsätt så att kontinuitet och personcentrering i vården kan säkerställas, i linje med målen för omställningen till en patientnära vård.

Att primärvården utvecklas i denna riktning är av betydelse för att stärka patientens ställning, förbättra vårdens samordning och skapa bättre förutsättningar för långsiktiga vårdrelationer, särskilt för personer med kroniska, sammansatta eller komplexa vårdbehov.

För att invånarna ska kunna göra ett informerat val av vårdcentral och lista sig hos den vårdcentral de önskar på ett smidigt och lättillgängligt sätt behövs en nationell listningstjänst. Att patienterna ges möjlighet att ta del av vårdutbudet, jämföra och lista sig hos vårdgivare i primärvården är en pusselbit i utvecklingen mot en patientnära, kontinuerlig och tillgänglig vård där patienten är delaktig från start.

I dag hanteras listning genom regionala system med olika utformning och funktionalitet. Denna variation innebär begränsade möjligheter till nationell överblick över vilka vårdgivare som är tillgängliga för listning, hur listningen fördelas mellan vårdgivare samt hur utbud och efterfrågan utvecklas i olika delar av landet. Tidigare analyser har också visat att bristande transparens i listningssystemen kan försvåra uppföljning, planering och styrning av hälso- och sjukvården.

I mars 2022 fick E-hälsomyndigheten därför i uppdrag att kartlägga, analysera och lämna förslag på hur en nationell listningstjänst skulle kunna inrättas i statlig regi (S2022/01375 [delvis]). Uppdraget omfattade bl.a. att analysera de rättsliga förutsättningarna för en sådan tjänst samt lämna de författningsförslag som krävs för att möjliggöra ett införande av tjänsten. E-hälsomyndigheten belyser i sin rapport (S2022/01375 [delvis]) från 2022 ett par viktiga behov som en nationell listningstjänst har att möta utifrån ett invånarperspektiv:

- Möjlighet att lista sig i hela landet, byta vårdcentral, ställa sig i kö, ta emot avisering om köplats och att välja vårdcentral genom ombud.
- Information om vad vårdval är och hur det fungerar för invånaren.
- Söka och jämföra vårdcentraler.
- Information om vad vårdcentralen erbjuder, kompetenser som finns där och hur kontakt tas med vårdcentralen.
- Söka och välja vårdcentral utifrån geografisk närhet. Omdömen om vårdcentralen från andra invånare.
- Möjlighet att önska en fast läkarkontakt om det erbjuds av vårdcentralen.

I sin redovisning av uppdraget lämnade E-hälsomyndigheten förslag på hur en nationell listningstjänst skulle kunna utformas och förvaltas. Vid beredningen av rapporten konstaterade regeringen att vissa centrala förutsättningar saknades för att kunna gå vidare med förslagen, bl.a. i form av en mer sammanhållen nationell digital infrastruktur för informationsutbyte inom hälso- och sjukvården.

Sedan uppdraget redovisades har flera initiativ tillkommit som påverkar förutsättningarna för utvecklingen av nationella digitala tjänster inom hälso- och sjukvården. Regeringen har gett myndigheten flera uppdrag om att utveckla en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården. Regeringen har också gett E-hälsomyndigheten i uppdrag att utveckla och

tillhandahålla en webbaserad nationell jämförelsetjänst av vårdgivare (S2025/01280). Myndigheten har även fått i uppdrag att tillhandahålla och vidareutveckla den nationella katalogen över vårdgivare och utförare av socialtjänst (S2025/00972).

Utvecklingen av en sådan infrastruktur skapar nya förutsättningar för att etablera nationella digitala tjänster som kan användas av invånare och aktörer inom hälso- och sjukvården. En nationell listningstjänst behöver utformas så att den kan bli en del av de nationella invånartjänster som myndigheten utvecklar på området.

Sammantaget innebär detta att förutsättningarna för att etablera en nationell listningstjänst har förändrats sedan E-hälsomyndigheten redovisade sitt uppdrag 2022. Det finns därför behov av att vidareutveckla myndighetens tidigare analyser och förslag så att de harmoniserar med den utveckling som skett, inklusive nya uppdrag, framväxande nationell digital infrastruktur och kommande lagstiftning.

Mot denna bakgrund ges E-hälsomyndigheten i uppdrag att vidareutveckla sina tidigare analyser och förslag, ta fram en prototyp för en nationell listningstjänst samt analysera och lämna de författningsförslag som krävs för att möjliggöra ett införande av en sådan tjänst.

Förslagen ska vid behov föregås av en integritetsanalys och vara förenliga med tillämpliga regler till skydd för den personliga integriteten, bl.a. EU:s dataskyddsförordning.¹ I uppdraget ingår även att analysera hur förslagen

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

förhåller sig till regelverket om offentlighet och sekretess.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Erik Claeson

Kopia till

Statsrådsberedningen, SAM
Finansdepartementet, BA
Riksdagens socialutskott
Kammarkollegiet
Socialstyrelsen
Sveriges Kommuner och Regioner